

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
"КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ"
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ І ПРАВА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан

факультету соціології і права

_____ 2015 р.

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО
ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
підготовки бакалаврів
напряму 6.030401 "Правознавство"

Ухвалено методичною комісією
факультету соціології і права
Протокол від _____ 2015 р. № ____

Голова методичної комісії

_____ 2015 р.

Київ - 2015 рік

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

старший викладач

кафедри публічного права Гожій Ірина Олексіївна _____

Програму затверджено на засіданні кафедри публічного права

Протокол від " _____ " _____ 2015 року № _____

Завідувач кафедри

_____ Т.О. Чепульченко

" _____ " _____ 2015 р.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни "Міжнародне право" складена відповідно до освітньо - професійної програми підготовки бакалаврів напрямку 6.030401 "Правознавство".

Навчальна дисципліна належить до циклу дисциплін професійної та практичної підготовки.

Предметом навчальної дисципліни є міжнародне публічне право, як особлива правова система, норми якої регулюють відносини між суб'єктами міжнародного права, до яких, в першу чергу, відносяться незалежні суверенні держави.

Навчальна дисципліна "Міжнародне право" має тісний зв'язок з такими дисциплінами, як "Теорія держави і права", "Історія держави і права зарубіжних країн", "Державне право зарубіжних країн" і повинно викладатися після вивчення зазначених навчальних дисциплін.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни "Міжнародне право" є формування послідовних і систематизованих знань про правове регулювання публічно-правових відносин між суб'єктами міжнародного права.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни "Міжнародне право" є передача студентам комплексу знань про поняття, особливості методів правового регулювання, систему і роль міжнародного права в сучасних умовах, правовий статус суб'єктів міжнародного публічного права.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

Знання:

- Поняття, предмет, методи правового регулювання, джерела міжнародного права, як особливої правової системи.
- Суб'єкти міжнародного публічного права.
- Загальні поняття і категорії міжнародного права.
- Основні принципи міжнародного права.
- Види правового режиму територій у міжнародному праві.

Уміння:

- Чітко орієнтуватися в системі міжнародного права.
- Визначати суб'єкти міжнародного публічного права.
- Визначати правовий режим конкретної території.

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни "Міжнародне право" відводиться 150 годин 5 кредитів ECTS.

Рекомендований розподіл навчального часу

Форма навчання	Кредитні модулі	Всього		Розподіл навчального часу за видами занять			Семестрова атестація
		кредитів	годин	лекції	семінарські заняття	СРС	
Денна	1	5	150	36	36	78	Іспит
Заочна	1	5	150	8	2	140	Іспит

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Тема 1. Юридична природа міжнародного права

Поняття і визначення міжнародного публічного права. Міжнародне право як особлива правова система. Особливість суб'єктів, об'єкту, методів правового регулювання міжнародного права. Функції міжнародного права. Норми міжнародного права і їх класифікація. Джерела міжнародного права. Кодифікація міжнародного права. Система міжнародного публічного права.

Тема 2. Етапи становлення міжнародного права

Виникнення міжнародного права і його періодизація: передісторія міжнародного права (з Давніх часів до кінця Середньовіччя); класичне міжнародне право (з кінця Середніх віків до прийняття Статуту Ліги Націй); перехід від класичного до сучасного міжнародного права (від прийняття Статуту Ліги Націй до прийняття Статуту ООН 1919 - 1946 рр.)

Тема 3. Основні принципи міжнародного права

Поняття основних принципів сучасного міжнародного права. Принцип незастосування сили або погрози силою. Принцип мирного вирішення міжнародних спорів. Принцип невтручання у внутрішні справи держав. Принцип співробітництва держав. Принцип рівноправності та самовизначення народів і націй. Принцип суверенної рівності держав.

Принцип сумлінного виконання міжнародних зобов'язань. Принцип непорушності кордонів. Принцип територіальної цілісності держав. Принцип загальної поваги прав і основних свобод людини.

Тема 4. Суб'єкти міжнародного права

Поняття і види суб'єктів міжнародного права. Міжнародна правосуб'єктність. Загальна та галузева правосуб'єктність. Основні та похідні суб'єкти міжнародного права. Держави - основні суб'єкти міжнародного права. Міжнародна правосуб'єктність нетипових суб'єктів.

Міжнародна правосуб'єктність націй і народів, що борються за національне визволення і створення власної держави. Правосуб'єктність міжнародних організацій. Міжнародні міжурядові організації. Міжнародні неурядові організації.

Тема 5. Територія у міжнародному праві

Поняття та види правового режиму територій. Державні території. Міжнародні території. Території зі змішаним режимом. Демілітаризовані та нейтралізовані території. Юридична природа державної території, її склад. Способи придбання державної території. Державні кордони. Різновиди державних кордонів. Етапи встановлення державного кордону. Режим державного кордону. Прикордонний режим.

Тема 6. Населення держав

Поняття населення і народу. Громадянство. Подвійне громадянство і безгромадянство. Правове становище іноземців. Дипломатичний захист. Правовий статус біженців. Трудівники - мігранти. Право притулку. Екстрадиція.

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

Тема 7. Міжнародне право прав людини

Визначення міжнародного права прав людини. Система міжнародного права прав людини. Поняття міжнародних стандартів. Громадянські та політичні права (права та свободи першого покоління). Економічні, соціальні ті культурні права (права та свободи другого покоління). Колективні права.

Міжнародний контроль поваги прав людини. Європейський Суд з прав людини. Уповноважений з прав людини (Медіатор) Європейського Союзу.

Тема 8. Право міжнародних організацій

Поняття права міжнародних організацій. Джерела права міжнародних організацій. Поняття міжнародних організацій. Види міжнародних організацій. Міжнародні міжурядові організації. Міжнародні неурядові організації. Правосуб'єктність міжнародних організацій. Критерії правосуб'єктності. Функції міжнародних організацій. Членство у міжнародних організаціях. Асоційоване членство. Статус спостерігача.

Тема 9. Право міжнародних договорів

Поняття права міжнародних договорів. Джерела права міжнародних договорів. Поняття міжнародного договору. Суб'єкти міжнародного договору. Форма міжнародного договору. Класифікація міжнародних договорів. Мова міжнародного договору. Структура міжнародного договору. Найменування міжнародного договору Стадії укладення міжнародного договору.

Тема 10. Право зовнішніх зносин (дипломатичне та консульське право)

Поняття права зовнішніх зносин. Органи зовнішніх зносин держави. Поняття дипломатичного права. Джерела дипломатичного права. Дипломатичні представництва. Види дипломатичних представництв. Функції дипломатичного представництва. Початок та закінчення дипломатичного представництва. Дипломатичні привілеї та імунітети. Поняття консульського права. Джерела консульського права. Консульські відносини. Консульські представництва.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ТЕМАТИКА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарські заняття з навчальної дисципліни “Міжнародне право” передбачені навчальним планом факультету соціології і права НТУУ “КПІ” з метою засвоєння теоретичних знань, отриманих студентами на лекціях та під час самостійного опрацювання матеріалу, здобуття у студентів навичок усного викладення матеріалу перед аудиторією. Навчальним планом відведено 36 годин семінарських занять для студентів денної форми навчання, протягом яких викладач перевіряє рівень засвоєння поданого матеріалу. Готуючись до семінарських занять, необхідно використати лекційні нотатки та рекомендовану літературу.

На семінарські заняття виносяться теми:

Семінарське заняття 1.

Тема: "Юридична природа міжнародного права".

Семінарське заняття 2.

Тема: "Етапи становлення міжнародного права".

Семінарське заняття 3.

Тема: "Основні принципи міжнародного права".

Семінарське заняття 4.

Тема: "Держави - основні суб'єкти міжнародного права. Міжнародна правосуб'єктність державоподібних (нетипових) суб'єктів".

Семінарське заняття 5.

Тема: " Інші суб'єкти міжнародного публічного права".

Семінарське заняття 6.

Тема: "Міжнародно - правове визнання та правонаступництво у міжнародному праві".

Семінарське заняття 7.

Тема: "Правонаступництво України у зв'язку з припиненням існування СРСР".

Семінарське заняття 8.

Тема: "Поняття правового режиму територій. Способи придбання державної території".

Семінарське заняття 9.

Тема: "Правовий режим Арктики і Антарктики. Міжнародні ріки".

Семінарське заняття 10.

Тема: "Населення держав".

Семінарське заняття 11.

Тема: " Міжнародне право прав людини".

Семінарське заняття 12.

Тема: "Право міжнародних організацій".

Семінарське заняття 13.

Тема: "Організація Об'єднаних Націй".

Семінарське заняття 14.

Тема: "Міжнародні конференції. Міжнародні органи".

Семінарське заняття 15.

Тема: " Право міжнародних договорів. Основні поняття".

Семінарське заняття 16.

Тема: "Стадії укладення міжнародного договору".

Семінарське заняття 17.

Тема: "Дипломатичне право".

Семінарське заняття 18.

Тема: "Консульське право".

5. РЕКОМЕНДОВАНІ ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

У процесі вивчення навчальної дисципліни "Міжнародне право" з метою поглибленого вивчення та аналізу окремих проблем, пропонується опрацювання деяких питань у формі рефератів. Студент обирає тему реферату за бажанням. Під час написання роботи студенти вчаться самостійно опрацьовувати відібраний матеріал, робити узагальнення і висновки стосовно прочитаного. Розкриваючи тему реферату, необхідно

посилатися на міжнародні угоди, зокрема ті, в яких приймає участь Україна, ілюструвати матеріал прикладами з практики міжнародного співробітництва держав.

Для самостійної роботи подаються теми рефератів:

1. Періодизація міжнародного права
2. Особливості правового режиму іноземців на Русі.
3. Співвідношення міжнародного та внутрішньодержавного права.
4. Питання про міжнародну правосуб'єктність транснаціональних корпорацій.
5. Організація Об'єднаних Націй: історія створення, цілі та принципи діяльності.
6. Система головних органів ООН.
7. Спеціалізовані установи ООН.
8. Міжнародно - правові питання громадянства.
9. Європейський Союз: історія, перспективи розвитку.
10. Ліга Націй - перша міжнародна організація з політичною спрямованістю.
11. Міжнародний суд ООН: структура, функції, практика діяльності.
12. Вирішення спорів щодо розмежування континентального шельфу суміжних держав Міжнародним судом ООН.
13. Європейський суд з прав людини: склад, компетенція, порядок звернення.
14. Правовий режим Дунаю.
15. Правовий режим Арктики.
16. Міжнародний контроль поваги прав людини.
17. Співпраця Всесвітньої організації інтелектуальної власності та України.
18. Міжнародний захист прав дитини.

19. Міжнародне співробітництво в сфері збереження морських живих ресурсів Антарктики.
20. Проблема захисту прав людини в сучасному міжнародному праві.

Навчальним планом заочної форми навчання передбачено написання домашньої контрольної роботи з дисципліни “Міжнародне право”.

Контрольна робота охоплює наступні теми курсу:

- Тема 1. Юридична природа міжнародного права.
- Тема 2. Етапи становлення міжнародного права.
- Тема 3. Основні принципи міжнародного права.
- Тема 4. Суб'єкти міжнародного права.
- Тема 5. Територія у міжнародному праві.
- Тема 6. Населення держав.
- Тема 7. Міжнародне право прав людини.
- Тема 8. Право міжнародних організацій.
- Тема 9. Право міжнародних договорів.
- Тема 10. Право зовнішніх зносин (дипломатичне та консульське право).

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Баймуратов М.О. Міжнародне право: Підручник. - Одеса: "Астропринт", 2006.
2. Буткевич В.Г., Мицик В.В., Задорожній О.В. Міжнародне право. Основи теорії: Підручник./ За ред В.Г. Буткевича. - К.: Либідь, 2002.
3. Лукашук И.И. Международное право. Общая часть: учеб. для студентов юрид. фак. и вузов/ И.И. Лукашук; Рос. акад. наук, Ин - т госуд. и права. - Изд.3-е, перераб. и доп. - М.: Волтерс Клувер, 2010.

4. Лукашук И.И. Международное право. Особенная часть: учеб. для студентов юрид. фак. и вузов/ И.И. Лукашук; Рос. акад. наук, Ин - т государ. и права. - Изд.3-е, перераб. и доп. - М.: Волтерс Клувер, 2010.
5. Міжнародне право: Навч. посібник/ М.Антонович.-К.: Юрінком Інтер, 2011.
6. Черкес М.Ю. Міжнародне право: Підручник. - К.: Правова єдність, 2012.

Допоміжна

Збірники міжнародно - правових документів

1. Збірка договорів Ради Європи: Українська версія / Пер. та ред. Є.М. Вишневського. - К.: Парламентське видавництво, 2000. - 654с.
2. Зібрання чинних міжнародних договорів України / Голов. ред. А.М. Зленко; Уклад.: Є.В.Корнійчук. - Офіц. вид. - К.: Видавничий дім "Ін Юре", 2001. - Т.1: 1990 - 1991 рр. - 456с.; Т.2, кн.1: 1992 р. - 657с.
3. Міжнародне право в документах: Збірник. / За заг ред. М.В. Буроменського; Уклад.: М.В.Буроменський та ін. - Х.: Видавництво національного університету внутрішніх справ, 2003. - 376с.
4. Міжнародні договори України. 1986 - 1996 / Редкол.: С. Головатий та ін. - К.: право, 1997. - Т.1: 1986 - 1990 / Упоряд.: Ю.Качуренко. - 391с.
5. Україна в міжнародно - правових відносинах / НАН України; Інститут держави і права ім В.М. Корецького. - К.: Юрінком, 1996. Кн.1: Боротьба із злочинністю та взаємна правова допомога / Упоряд.: В.Л. Чубарєв, А.С. Мацко. - 1184с.; Кн.2: Правова охорона культурних цінностей. / Відп. ред.: Ю.С.Шемшученко, В.І.Акуленко. - 863с.
6. Україна на міжнародній арені: Зб. документів і матеріалів. 1996 - 2000 рр.: У 2 кн. Упоряд.:Л.М. Колотілова, Т.С.Семенець, С.П.Ярова. - к.: Юрінком Інтер, 2003. - Кн.1. - 1232с.; Кн.2 - 1056с.

Підручники та навчальні посібники

1. Баймуратов М.А., Досковский В.Г. Международно - правовой режим континентального шельфа. - Одесса, 2001.

2. Білоус І.О. Сучасне міжнародне морське право і морське право України. - К., 2003.
3. Георгіца А.З., Чикурлій С.О. Міжнародне публічне право: Навчально - методичний посібник. - Чернівці, 2002.
4. Гуменюк Б.І. Основи дипломатичної та консульської служби. - К., 1998.
5. Корецький В.М. "Общие принципы права" в международном праве. - К., 1957.
6. Лукашук И.И. Источники международного права. - К., 1966.
7. Лукашук И.И. Механизм международно - правового регулирования. - К.: Вища школа, 1980.
8. Лукашук И.И. Нормы международного права в международной нормативной системе. - М., 1997.
9. Лукашук И.И. Право международных договоров. - Т.1 - М., 2005.
10. Мицик В. Права національних меншин у міжнародному праві. - К., 2004.
11. Нариси з історії дипломатії України. - К., 2001.
12. Признание в современном международном праве / Под ред. Д.И. Фельдмана. - М., 1975.
13. Репецький В.М. Дипломатичне та консульське право. - Львів, 2002.
14. Суверенітет України і міжнародне право/ Відп. ред В.Н. Денисов, В.І. Євінгов. - К., 1995.
15. Тимченко Л.Д. Правопреемство государств: опыт конца XX века: Учеб. пособие. - Харьков, 1999.
16. Черкес М.Е. Международное право: Учебное пособие. - Одесса, 1998.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Для діагностики успішності навчання студентів з дисципліни "Міжнародне право" викладачем складаються тестові завдання до модульної контрольної роботи. З метою проведення поточного контролю успішності засвоєння

студентами лекційного матеріалу може бути запропоноване експрес - опитування у вигляді декількох питань з матеріалу, який був поданий на лекції. Навчальним планом підготовки бакалаврів напряму 6.030401 "Правознавство" передбачено семестрову атестацію у вигляді іспиту. Засобом діагностики на іспиті є білети, складені викладачем з урахуванням всього поданого матеріалу з дисципліни "Міжнародне право" .

8. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Робоча програма кредитного модуля "Міжнародне право" складається на основі даної програми навчальної дисципліни відповідно до навчального плану. При викладенні змісту лекційної частини курсу у робочій програмі слід виходити з того, що лекційний час обмежений, а тому треба відводити певну кількість питань кожної лекції для самостійної підготовки студентів. При викладенні змісту навчального матеріалу, який виноситься на семінарські заняття, доцільно до питань кожного семінарського заняття додавати список необхідної літератури.